

TILFØJELSER OG RETTELSE

Sorø. S. 29, L. 1—4. Det ejendommelige Motiv med Skibets Dobbeltvinduer med den lille Dværghalvsøjle foroven genfindes, ifølge Meddelelse af Arkitekt C. M. Smidt, flere Steder i Frankrig, f. Eks. i Chartres.

S. 36, Fig. 12. Afbildningen af Søjle-Basen i Ramel-Sehesteds Kapel er vendt paa Hovedet.

S. 53, Fig. 28. Uglaserede læs: Glaserede. — Lignende glaserede Gulvfliser findes i S. Kathrine Kirke, Lübeck, sml. Eduard Schmitt: Handbuch der Architektur. Stuttgart. 1903. II, 4, 4, S. 254, Fig. 400.

S. 53, L. 10 f. o. En af Granitsøjlerne paa Kirkegaarden er 1931 skænket til Nationalmuseet, hvor den er anvendt i det romanske Kirkerum.

S. 56, Fig. 30. Tilvenstre læs: Tilhøjre.

S. 62. Altertavlen. Storfeltets Maleri er en Kopi efter Rubens' Nadver-scene i Milano. Otto Andrup i Danmarks Malerkunst. Redigeret af Erik Zahle. Kbh. 1937. S. 58.

S. 68, L. 9 f. n. (»jeg Kristus sejrede«) læs: (»Kristus sejrer«).

S. 68, L. 4 f. n. 1845 siges, at der »paa Kirkens Restauration anvendes just nu betydelig Bekostning«. Bjørn Kornerup: J. P. Mynsters Visitatsdagbøger. Kbh. 1937. I, 251.

S. 70, L. 3 f. o. tilføjes: **Krucifiks* fra o. 1500, o. 85 cm højt, fundet over Kapellet nærmest Syd for Koret, opbevares i »Saxos Celle«.

S. 76, efter L. 26 f. o. tilføjes: †*Malerier*. 1. Prospekt af Sorø Kirke og Kloster fra o. 1570, se S. 40 og Fig. 23. — 2. »Paa en Pille nede i Kirken hænger (1743) en gammel Malning, som forestiller Christi Billede i Legems Størrelse i en lang hvid Kjortel. Den er 1721 indfattet i en ny Ramme. Den skal i gamle Dage være ført ind fra Rom, og berettes af nogle at være gjort af Sct. Lucas«. Kirkehist. Saml. 4. R. IV, 444.

S. 76—77. Orgelet er ikke bygget af Kretschmer, der var Materialskriver ved Sorø Akademi og ikke Orgelbygger. Rygpositivet er det oprindelige Rygpositiv fra 1628. Meddelt af Organist, mag. art. Finn Viderø.

- S. 85. Epitaf Nr. 1. Gravfeltet, læs: Gavlfeltet.
- S. 88. Gravsten Nr. 3. Eræslef er Erikslev (Erixleffue, 1395: Eersleff), Hovedgaard i Aagerup Sogn, Merløse Hrd., paa det nuværende Eriksholms Omraade. Den var en af de fire Hovedgaarde, som Absalon i 1199 skænkede Sorø Kloster. S. R. I). IV, 473.
- S. 88. Gravsten Nr. 5. fra Bjernede(?) læs: fra Kirke-Fjenneslev (S. 338). Sml. A. Thiset og P. L. Wittrup: Nyt dansk Adelslexikon. 1904. S. 288.
- S. 91, Fig. 63. Gravsten (S. 77—78, 80), læs: Gravsten (S. 88—90, 92).
- S. 95. Gravsten Nr. 29. 22 × 158 cm, læs: 222 × 158 cm.
- S. 102. Kiste Nr. 52. I denne Kiste opbevaredes 13. Aug.—3. Okt. 1807 de danske Regalier. Sml. H. G. Olrik: Danmarks Rigsregalier blev skjult i en Jomfrues Kiste. Berlingske Tidende 27. Marts 1932.
- S. 103. Kiste Nr. 62. Læs: Fru Anne Ramel, født 28. Aug. 1643, død 8. Jan. 1702, gift med 1) Albret Scheel, 2) Kansler Petter Reets.
- Ringsted.* S. 162, L. 17 f. n. Deres Søn Kristoffer, læs: Hans Søn Kristoffer.
- Slagelse. S. Mikk.* S. 190, L. 9 f. n. fem slanke Østvinduer, læs: tre.
- S. 211. Epitaf Nr. 1. Stenhuggerarbejdet er sikkert af Henning Selgen (sml. Sorø-Fonten, S. 72). P. Severinsen og Chr. Axel Jensen: Slagelse Sankt Mikkel's Kirke og Sogn i 600 Aar. Kbh. 1933. S. 120.
- S. 212. †Epitaf Nr. 4, hvoraf der findes et Fotografi i Nationalmuseet, var sikkert af samme Mester som Prædikestolen.
- S. 213. Gravsten Nr. 4. Sognepræst Peder Mogensen, læs: Sognepræst Peder Mogensen [Graa]. Meddelt af mag. art. Albert Fabritius.
- Slagelse. S. Peder.* S. 227, L. 6 f. n. Aarstal¹, læs: Aarstal¹³.
- S. 229. Prædikestol. Paa Bagsiden af det Topstykke, som bærer Hans Ribers Navnetræk, er udskaaret DH, sikkert en Snedkersignatur. To til den forsvundne Opgangsdør hørende Hermer, med Figurer i Modedragt, er nu bragt paa det nye Trapperækværk.
- Slagelse. Hospitalskirken.* S. 236. Kirken var (1836) Anneks til S. Peders Kirke, »simpel, men passende; kun skulde den males. Den derved beliggende Kirkegaard skal nu forvandles til en Have for Lemmerne«. Bj. Kornerup: J. P. Mynsters Visitatsdagbøger. Kbh. 1937. I, 167; II, 126 f.
- Skelskør.* S. 252. Altertavlen. 1852 siges, at »Kirkens Restauration er begyndt med Choret og Altertavlen, hvilken sidste har kostet Mere (800 Rdl.), end den var værd«. Bj. Kornerup: J. P. Mynsters Visitatsdagbøger. I. S. 148.
- S. 263. Karmelitterklosteret. P. Severinsen anfører (Sorø Amts Aarbog 1936. S. 85), at der mellem Algade og Noret er fundet betydelige Levninger af Bygninger og Kirkegaard, og mener, at Klosteret har ligget her.
- Korsør.* S. 271. Lysekroner Nr. 1, afbildet Ældre nord. Architektur I. R., 3. S., Bl. 11.

S. 274. Gravsten. Langebek omtaler 1743 en Gravsten over Else Brockenhuus »i Gangen nedenfor Kordøren«. Stenen kan nu ikke paavises. Muligvis er Navnet fejllæst; Gese Brockenhuus døde 28. Sept. 1602 af Pest paa Korsør Slot og blev begravet 12. Okt. 1602 i Korsør Kirke. Kirkehist. Saml. 4. R. IV, 41; Stamtavler. IV, 212.

Pedersborg. S. 288, L. 2 f. n. tilføjes: *Sygekalk*, 10,8 cm høj, med rund Fod, profileret Skaft, rund, hvælvet, midtdelt Knop, lille Kumme; under Fodranden indprikket: »Johan Møller og An(n)e Masdatter haver giwidt denne Kalk Gud til Erre til Pedersbore Kirke Anno 1606 og omgiort med Flaske til Anno 1768«. *Disk*. *Vinbeholder* med Oblatskrueprop. Ingen Mærker.

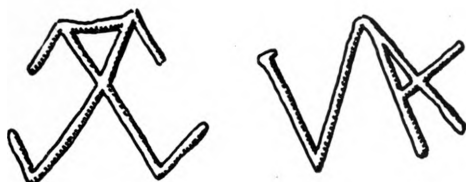

Fig. 1—2. Bjernede. Alterstagens Støbermærker. 1:2.

Fig. 3. Bromme. Fontegrydens Støbermærke. 1:2.

Lynge. S. 294, L. 1—4 f. o.; sml. S. 296, L. 1—4 f. o. Kalkmalerierne, der senest maa være fra 1300'erne, viser, at Skibets to østlige Fag maa være bygget allerede i nævnte Aarhundrede og maaske være ældre end Vesthvælvet.

S. 297. Korbuekrucifiks. 0,90 cm høj, læs: o. 90 cm høj.

Vester-Broby. S. 308. Altertavlen er fra o. 1645, af samme Mester som Tavlen i Gjørslev, Bjeverskov Hrd. Sml. Danmarks Kirker, Præstø Amt. S. 266.

S. 311. Gammelt Stoleværk, sml. Kirkehist. Saml. 1. R. I, 544.

S. 312, L. 8 f. o. Knæfaldet⁶, læs: Knæfaldet⁷.

S. 312. †*Klokke* blev afgivet 1528.

Alsted. S. 318. †*Altertavle*. I en Fortegnelse fra første Halvdel af 1500'erne nævnes en Overdel eller Ciborium af en Tavle forgyldt paa Kobber. Poul Nørlund: Gyldne Altre. Kbh. 1926. S. 7 f.

S. 320. Klokke Nr. 1. Qvellig Meyer, læs: Qvelligmeyer.

S. 320. †*Klokke* blev afgivet 1528.

Kirke-Fjenneslev. S. 334. †*Altertavle*. I en Fortegnelse fra første Halvdel af 1500'erne nævnes en forgyldt Kobbertavle. Poul Nørlund: Gyldne Altre. Kbh. 1926. S. 7 f.

S. 334. Alterkalk, fra o. 1575—1600, læs: fra o. 1550.

Bjernede. S. 364. Alterstagens Støbermærker er gengivet Fig. 1—2.

S. 364, L. 2 f. n. som et omvendt Trapezkapitæl, læs: Terningkapitæl.

S. 366. Epitaf Nr. 1. Hele Snitværket er af samme Haand. Gravsten Nr. 1. Bygmestersten, læs: Bygherresten.

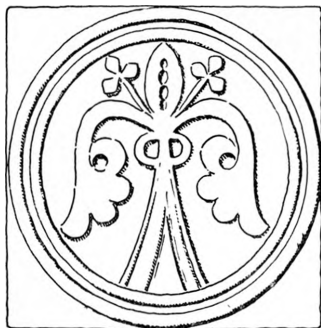

Fig. 4. Gulvflise fra Gyrstinge.
1:4.

Munke-Bjærgby. S. 374. 1845 siges, at Kirken »har en ret smuk Altertavle af Fru Ingemann«. Bj. Kornrup: J. P. Mynsters Visitatsdagbøger. Kbh. 1937. I, 245.

S. 374. †Altertavle, svarende til Lynge (S. 318), læs: svarende til Alsted.

Bromme. S. 384. Fontegrydens Støbermærke er gengivet S. 1183, Fig. 3.

S. 384. Klokke Nr. 2. Kammerherre H.B.G. Juel, læs: Kammerherre H. R. G. Juel.

Gyrstinge. S. 389. Ved Udgravning til Varmeanlæg vestligst i Skibet 1939 fandtes Rester af et *Flisegulv* fra o. 1300, hvoraf en enkelt **Flise*, 16,5 × 16,5 × 3,5 cm, hosstaaende afbildes (Fig. 4); desuden er fremdraget Fliser med spejlvendte Majuskler svarende til Sneslev, S. 543, andre med Grif i Hulrelief svarende til Løvefliser fra Ringsted (S. 137, Fig. 20 t. v.) og Haslev (S. 570). Den afbildede Flise er et Unikum. De fundne Rester er indsamlet af Sognepræst Karl Andersen.

S. 391, L. 2 f. o. Sygekalken er 12 cm høj og svarer ganske til Stenmagles (S. 1184); den har nyt Oblatgemme i Foden og ny Vinbeholder. Kalk og Disk har samme Stempler og Indskrift: »Gystinge(!) Kierkes Kalk oc Disk An(n)o 1679«.

S. 391, L. 6 f. o. Alterstagernes oprindelige tre Ben er afsavet. Under Foden af den ene Alterstage findes et Støbermærke (Fig. 5).

Kirke-Flinterup. S. 400. Prædikestol i Høj-Renaissance, læs: i Sen-Renaissance.

Stenmagle. S. 408, L. 3 f. o. tilføjes: *Sygekalk*, vistnok af Næstved Prøvesølv, 12 cm høj, med sekstunget, foldet Fod, sekssidet Skaft, flad Knop med 2 × 6 Blade, og oprindelig Kumme med graveret Versal-Randskrift (»Welsignel-

Fig. 5. Gyrstinge. Støbermærke
paa Alterstage 1:2.

Fig. 6. Haraldsted. Støbermærke
paa Alterstage 1:2.

sens Kalk... 1. Forst: Pauli: Cor: 10 Cap.«); Mestermærke vistnok for Dionys Willadsen (Olrik 610). *Disk*, samtidig, men uden Mærker; med graveret Cirkelkors og Versal-Randskrift (»Det B r ø d . . . 1 . Første Pavli«). *Vinbeholder* af

kbh. Prøvesølv 1849, med Mestermærke: P. Hertz. — Hylsteret viser, at der oprindeligt har været en †*Vinbeholder* med Oblatskrueprop. Sygekalk og Disk er sikkert fra 1682, samtidig med †Sølvflaske fra dette Aar.

Bringstrup. S. 429, Note 6. Biogr. Leksikon VII, læs: VIII.

Sigersted. S. 432, L. 12 f. o. tre spidsbuede Højblændinger, læs: tre, nu spidsbuede, Højblændinger.

S. 436, Fig. 8. Fraadstensalter, læs: Kridtstensalter.

S. 439. Epitaf, (sml. S. 441), læs: (sml. S. 440).

Haraldsted. S. 451. Altertavlen er sikkert et Roskilde-Arbejde. Henvi-
ningen til Allindemagle udgaar.

S. 453. *Alterstagens Støbermærke er gengivet Fig. 6.

Allindemagle. S. 465. Dørløj Nr. 1. Henvi-
ningen til Haraldsted udgaar.

Jydstrnp. S. 470. Syn over Kirkens Brøstfældighed 1642 findes indført i Ringsted Herreds Tingbog 1642, Fol. 163 (LA). Meddelt af Lektor H. H. Fussing.

Valsøllille. S. 479, L. 8 f. o. †*Kalk*, læs **Kalk*, 18 cm høj, af forgyldt Sølv, med rund, seksdelt Fod, rundt, lodret-rillet Skaft, flad Knop med 2 × 6 Blade, og paa Kummen graverede Vaaben og Indskrift: »Walsøe Lille 1680 HMFSRS« (henvisende til Henrik Müller og Fru Sophie Rosenstjerne). Ingen Mærker. Nu paa Skjoldenæsholm.

Vigersted. S. 490. Kalk af kbh. Prøvesølv 1688, læs: 1689.

Nordrup. S. 507. Tagværk af Krydsbaandstype, læs: af blandet Type med Dragerstol og Krydsbaand i alle Fag.

Øde-Førslev. S. 538. †Epitaf. Peder Sørensen, læs: Peder Sørensen [Sver-
borg]. Meddelt af mag. art. Albert Fabritius.

Sneslev. S. 545. Alterstager. De graverede Vaaben kan efter Skjoldformen ikke være ældre end o. 1500.

Terslev. S. 553. Kirkejeeren fik 30. Juni 1787 kgl. Bevilling paa, at Terslev og Ørslev Kirker maatte tækkes med Tegl i Stedet for med Bly. (RA. Sjæll. Reg. 1786—87, Nr. 537). Meddelt af Lektor H. H. Fussing.

S. 555, L. 6 f. o. Ørslev (S. 463), læs: Ørslev (S. 563).

Ørslev. S. 560, L. 2 f. n. Kirkens Blytag sml. Tilføjelse til S. 553.

S. 562, L. 6 f. o. Mestermærket paa Alterkalken er hverken Olrik 107 eller 113, men sikkert for Frederik Clausen, Guldsmed i Køge.

Haslev. S. 566, L. 5 f. o. hvori, læs: hvorover.

S. 566, L. 10 f. n. Sydøsthjørnet, læs: Nordvesthjørnet.

S. 569. Fig. 4. Skibets oprindelige Vestgavl, læs: Den romanske Vestfor-
længelses Vestgavl.

S. 573. Klokke Nr. 1. Quellich Meier, læs: Quellichmeier.

S. 570. Kirken manglede (1837) »Altertavle, da Alteret er rykket frem, og

Præsten sidder bagved«. Bj. Kornerup: J. P. Mynsters Visitatsdagbøger. Kbh. 1937. I, 231.

S. 573. Gravsten Nr. 1. Hr. Knud, læs: Hr. Knud [Lauridsen]. Meddelt af mag. art. Albert Fabritius.

S. 574, L. 2 f. o. tilføjes †*Gravsten*, nævnt 1759, over Jacob Hansen Faber, Sognepræst, død [1722] i sit 88. Aar og Embeds 56. Aar, og hans tre Hustruer: 1) Inger Larsdatter [Cimber], død i sit 42. Aar, 2) Else Jensdatter Kaalund, død i sit 32. Aar, 3) Kirstine Eskildsdatter Bartholin. Stenen laa »lige for Alterfoden« og havde versificeret, latinsk Indskrift, med rimet Randskrift paa Dansk:

Her hviler under denne Steen
En Mand med trende Side Been
Inger, Else og Kristine
Dyd-ærbaarne Hustror mine
samt 4 Børn, som dem er fødte
Intil Gud wil wek' op fra Døde.

Øster-Broby. S. 591. *Husaltertavle. Tilsvarende Dommedagsrelieffer, af Philip Brandin fra Utrecht, findes i Lübeck og Schwerin. Sten Karling: Hans Fleming (Tidskrift för konstvetenskap. XXI. Lund. 1938. S. 74ff). Meddelt af Professor, Dr. phil. C. Elling.

Hejninge. S. 630. Indledningen. J. V. H. Castenschiold, læs: J. M. H. Castenschiold.

Sønderup. S. 641. †Altertavle af Fru Ingemann, nævnt 1839. Bj. Kornerup: J. P. Mynsters Visitatsdagbøger. Kbh. 1937. II, 122.

Nordrup. S. 649, L. 11 f. o. Mestermærket, et Bomærke med sammenskrevet K R eller R K, sml. Sagregister, Guldsmede, København.

S. 652. Note 2. Fr. Beckett: Danmarks Kunst I. 1927. S. 333, læs: Danmarks Kunst II. 1926. S. 333.

Gudum. S. 658. Note 5. naa, læs: paa.

Sorterup. S. 662, L. 6 f. n. »E S« paa Sygekalken henviser sikkert til Sognepræst Elias Svane, sml. Gravsten S. 665.

S. 664. Epitaf Nr. 2. Urban Bruun ejede Kirken.

Kindertofte. S. 679. Stump af glaseret **Gutyftise* med Reliefmønster, fra o. 1300, er fundet paa Kirkegaarden; nu i Nationalmuseet.

Sludstrup. S. 698. Prædikestolen har oprindelig været en Lektorie-Prædikestol. 1708 blev det besluttet, at »Prædikestolen, som staar over Koret og betager Sangens Lyd samt Synet til Alteret, skal flyttes og sættes ved den søndre Side« (Rgsk.).

Lundfortund. S. 702, L. 16 f. o. Denne Uensartethed i Buernes Dimensioner er dog næppe tilsigtet. Et Skifte over Savskiftet springer den synlige Del af Taggavlen o. 12 cm tilbage for Buefrisen og i dette Gavlfelt er der bevaret

en 8 Skifter høj Rest af en fremspringende, o. 36 cm bred Midtlisén (S. 1214, Fig. 8). Paa hver Side af Liséne er der desuden bevaret en flækkemuret Rundbuerest med raat tresidet Konsolsten. Sandsynligvis har Vestgavlen haft en stigende Rundbuefrise langs Kammene (Rekonstruktionen S. 1214, Fig. 9).

S. 703, L. 4 f. o. Umiddelbart op ad Vestgavlens Inderside er der endnu bevaret en romansk Loftsbjælke o. 25 cm høj og o. 15 cm bred, med Sømspor paa Undersiden og Udstemninger for to Par Spær-Skraastivere i Siden. Af de øvrige Bjælker findes enkelte afsavede Stumper; i Undersiden af den vestligste i Nordmuren sidder der endnu et Søm, der viser, at den nu forsvundne Loftsbeklædning har været godt 2 cm tyk.

S. 706. Korbuekrucifiks. 1709 blev »det Billede efter Kristi Lignelse, som hængte paa Korset over Kordøren, som nedfaldt fordi Nagler og Søm var afraadnede og Armene afslagne, flyet tilrette« (Rgsk.).

Kirke- Stillinge. S. 734. Epitaf (Fig. 13), læs: Epitaf (Fig. 14).

Vemmelev. S. 738, L. 1 f. n. Sakristiet, læs: Sydkapellet.

S. 740, L. 1 f. n. Mestermærket er sikkert ikke for Johan Post. Sml. Sagregister, Guldsmede, Ikke-stedfæstede.

S. 741, L. 8 f. o. læs: ... Patet af Nye i Stand bringe ...

Hemmeshøj. S. 750. Malmkrucifikset blev fundet i et Brændehus, i Erdrup (Hemmeshøj Sogn) og erhvervet af Nationalmuseet 1911.

S. 751. Klokke Nr. 1. Hans Pedersen, læs: Jens (Jes) Pedersen. Sml. Uldall. S. 195 ff.

Boeslunde. S. 758. Sognepræsten Hr. Niels, læs: Sognepræsten Hr. Niels [Mikkelsen]. Meddelt af mag. art. Albert Fabritius.

S. 766. †Kiste Nr. 4. Fr. Grønvald: Om Magister Didrik Larsen Grubbe til Gjerdrups Herkomst og Efterslægt. Pers. hist. Ts. 10. R. III, 111—113.

Eggesleumagle. S. 788. Kisteplade Nr. 4. Aldersangivelsen paa Kistepladen (6 Aar) maa være urigtig, da Faderen døde o. 1565. Meddelt af mag. art. Alb. Fabritius.

Høve. S. 798, L. 5 f. o. James Dikon, læs: Dixon.

Skørpinge. S. 810. Fig. 3 er i 1:150, men Fig. 4 er blevet o. $\frac{1}{5}$ for stor.

S. 814. Tilføjes: *Sygedisk* med graveret Cirkelkors; Mestermærke sikkert for Jean Marie Lenoir (Olrik 347).

S. 815. Prædikestolen er 1938 restaureret og nymalet.

Faardrup. S. 821—23. Ved Knæfaldets Udvidelse 1874—75 blev Alterbordet rykket tilbage, Altertavlens to Fløje borttaget, Prædikestolsopgangen forandret. 1880 blev Stolestadedørene aftaget, 1915—16 blev Stoleværket fornyet og malet, ligesom Prædikestolen blev malet. Synsprotokol begyndt 1862 (hos Kirkeværgen).

S. 822. Font ... af to Sten, læs: af een Sten.

Sørbymagle. S. 825. Kirken tilhørte 1836 Gyldenholm. Bj. Kornerup: J. P. Mynsters Visitatsdagbøger. Kbh. 1937. I, 163.

S. 830. Den forsvundne Vinflaske til Sygekalken, der 1938 var kommet til Veje, blev købt af Nationalmuseet og af dette skænket til Kirken.

Gimlinge. S. 856. 1935 blev Prædikestolen nymalet og Stoleværket fornyet.

S. 857. †Epitafium Nr. 3. Peder Poulsen, læs: Peder Poulsen [Roskilde]. Meddelt af mag. art. Albert Fabritius.

Haarslev. S. 862—64. Altertavlen. Ved Istandsættelsen 1937 blev Topstykkerne fjernet, Midtskabet (225 × 169 cm) og Fløjene næsten helt fornyede, saa at kun de lodrette og vandrette Skillerum i Midtskabet og to af Fløjenes Skriftfelter er oprindelige, Fodstykket udført af nyt, de manglende Apostel-Attributter tilsat, Marie Magdalenes venstre Arm, der var en nyere Tilføjelse, fjernet. Degnerækken blev opsat paa det nye Skabs Bagside. I Midtskabets gamle Bagklædning fandtes Dylehuller i Mandorlaform fra Indramningen om den oprindelige Figurscene (Maria som Himmeldronning?) og Resten af et indslaaet Mønster i Træet. Ved Undersøgelsen af de forskellige Overmalinger iagttoges Spor af den oprindelige Kridtgrund; Bunden i Midtskab og Fløje har været forgyldt eller forkobret med indridsede og indslaaede Mønstre og Glorier, Dragterne har været forgyldt med lignende Mønstre samt rødt eller blaat Foer. I søndre Fløjs nedre Skriftfelt fremdroges den oprindelige Minuskel-Indskrift (malet med nu dekomponeret Kobber): »Sancte Symon, Sancte Mathee, Sancte Thadee«. Midtskabets Krucifiksgruppe og Nadverscene er fra 1632, Aarstallet malet, og sikkert af Abel Schrøder; de havde samtidig Staf-fering paa Kridtgrund med Lasurer paa Sølv. Den oprindelige Indskrift blev nyforgyldt, de øvrige Indskrifter tilføjet i samme Stil.

S. 864, L. 13 f. n. Mestermærke, se Sagregister, Guldsmede, Næstved.

Hyllested. S. 878, L. 8 f. o. »xlvj [45½] Lot«, læs: »xlvj [45½] Lot«.

S. 878, L. 9 f. o. Mestermærke, se Sagregister, Guldsmede, Næstved.

Vensleu. S. 888. * Korgitter, læs: †Korgitter.

Ørslev. S. 896, L. 2 f. o. Korsen kirke, læs: en Korskirke.

S. 900, L. 14 f. o. Midtsokkel læs: Midtkonsol.

S. 909. Klokker. En Klokke fra 1542 findes nu i Korsør Kirke, sml. S. 273.

S. 906, L. 11 f. n. Fabrikationsstempel R S, læs: H S.

Tjæreby. S. 932. †*Dørfloj*, sengotisk, sikkert forsvundet ved Kirkens Istand-sættelse i 1840'erne. Efter Tegning af A. Winstrup 1841 gengivet i *Ældre nord. Architectur* 1. Saml., 2. R. Tavle 10.

S. 935. Kirkegaardsmonument (Fig. 15), læs: (Fig. 13).

Magleby. S. 938, Fig. 2. Paa Planen er den oprindelige Hvælving i Sakri-siet paa Korets Nordside (sml. S. 940) blevet glemt.

Agersø. S. 957. †*Glasflaske* »med Sølvskrue«, skænket af Christen Hammer,

nævnt 1733. †*Røgelsekar*, nævnt 1733. †*Alterklæde*, hvorpaa Sivert Friis Dverig og Sophia Nansen 1697 samt deres Vaaben, nævnt 1772; af S. F. Dverig var endvidere skænket et rødt Damaskes Omhæng om Alteret og en Gyldenstykkes †*Messehagel* med Kors »af Guld Galuner«. †*Gravminde* af Træ. Til Kilder og Henvisninger. Skielskiør Kirkis Regnskabers Bog fra Anno 1697. Rgsk. 1732—33, hvori Agersø Kirkes Inventarium 1. Aug. 1733 (LA). Disse Tilføjelser stammer fra A. Garboe: Agersø. Kbh. 1938.

Omø. S. 960, L. 1 f. o. Præsten Madsen, læs: Præsten Bo Madsen.

Tystrup. S. 966. Kirken behøvede 1835 »især en ny Altertavle, da den forrige for nogle Aar siden er falden sammen og man nu behielper sig med et Stykke af et Epitaphium«. 1843 siges, at »en ret anstændig Altertavle [er] anskaffet«. Bj. Kornerup: J. P. Mynsters Visitatsdagbøger. Kbh. 1937. I, 45.

Fuglebjerg. S. 991. 1705 siges, at »Stolene i Kirken, som er sat Anno 1578, er ganske brøstfældige og nogle af dem aldeles øde« (Rgsk.).

Gunderslev. S. 1011, L. 4 f. o. 1483, læs: 1438.

S. 1024. Gravsten Nr. 2. Arbejde af Claus Bergs Skole.

S. 1026. Forsvundne Gravsten Nr. 1. Stenen har maaske oprindelig ligget i Herlufsholm Kirke.

Marvede. S. 1040—45. Efter at en Hvælving i Kirken var styrtet ned i 1864, lod Kirkeejeren, Lensgreve Holstein-Holsteinborg, samme Aar under sin egen Ledelse Kirken fuldstændig omdanne og udsmykke. Halvdelen af Kirken blev ombygget af nyt og udvidet med et fjerde Hvælvingsfag, helt nyt, solidt Tagværk opsat, et smukt Vaabehus med store Fløjdøre indrettet, fire store Buevinduer indsat paa begge Sider af Kirken, Gulvene lagt med Flensborger Fliser, Skibet forsynet med nye, bekvemme Stolestader, ny Alterskranke anskaffet, Prædikestolen restaureret. 1866 blev Kirken dekoreret under Ledelse af Professor Herholdt; Koret fik Vægpaneler og Korstole; Loft og Vægge i Koret blev rigt malede. 1867 fik Kirken, ogsaa under Herholdts Ledelse, et helt nyt Alter med Relief og Figurer i forgyldt Zink, modelleret og udført af Billedhugger Peters (Dagbladet, 3. Juni 1867).

S. 1043. †Sygekalk, læs: Sygekalk, 11,5 cm høj, af samme Form som Karrebæks (S. 1092); dog mangler Oblatdækslet nu. Under Foden graveret: P L; Mestermærke (Olrik 605). Disk med graveret Cirkelkors; ingen Mærker.

Kvislemark. S. 1057. Kirken var (1466) indviet til S. Laurentius. Kirkeværgen skulde, ifølge Brev af 1472, »holde et Lys for Guds Legeme at brænde, saa tit som Messe holdes«. H. F. Rørdam: Historieskriveren Arild Hvitfeldt. Kbh. 1896. Tillæg. S. 81—83.

Fyrendal. S. 1065. Indledningen. 8. Marts 1648 underskrev Sognepræsten Fr. Klyne og Degnen Hans Olufsen et Magelæg med Gunde Rosenkrantz

om Præstegaardens Flytning fra Vindinge til Kvislemark (Meddelelse fra Fritz Jacobsen i Brev til Nationalmuseet 1939).

S. 1066, L. 5 f. o. I Skibets Overmure, mod Nord o. 5,90, mod Syd o. 4,70 m fra Taarnets Østmur, ses indvendig uregelmæssige Øgningslinjer i Murværket. Af disse falder i hvert Fald den nordre sammen med Knækket i Planen. Det er dermed sikkert, at Skibet er blevet forlænget endnu i romansk Tid.

S. 1072. *Røgelseskar, læs: Røgelsekar. Karret er efter endt Konservering tilbagesendt til Kirken 1936 og ophængt i Søndre Korsfløj.

S. 1073. Korgitteret staar nu atter paa oprindelig Plads.

S. 1079. Gravsten Nr. 1. Stenen maa efter sin Stil være fra o. 1540—45 og Erik Christoffersens Dødsaar (1554) derfor være senere tilføjet, men Stenen er dog nu for udslidt til at afgøre Spørgsmaalet med Sikkerhed.

S. 1080, L. 5 f. o. Hollinger, læs: Hollunger.

S. 1080 tilføjes: 3 a) *Gravsten, af Granit, med Aarstal 1679, kløvet, og nu opstillet ved Fyrendal Hovedbygning. Fritz Jacobsen: Fyrendal Sogns Historie. 1934. S. 47.

S. 1081. v. Grabows Kaarde og Sporer er atter kommet tilbage til Kirken og ophængt i Søndre Korsfløj.

Herlufsholm. S. 1116, L. 6 f. n. den næstældste, S. Peder i Næstved, læs: den næstældste S. Peder i Næstved.

S. 1122, L. 6 f. n. med trapezformede, afrundede Konsoller, læs: med koniske Kapitæler og rundede Konsoller.

S. 1132. Altertavlen var (1835), »ligesom i Karebek, blot et firkantet Bræt med de Ord: Gjører dette til min Ihukommelse, og et lidet Crucifix af Træ«. Bj. Kornerup: J. P. Mynsters Visitatsdagbøger. Kbh. 1937. I, 55.

S. 1147, L. 5 f. n. Relieffer med svagt ophøjede Linjer, læs: Figurerne har været indridsede i Støbe-Kappen.

S. 1168 tilføjes: †Gravsten over Priorerne Galmund og Niels Olufsen, døde 1435, sml. S. 1026, 1189.